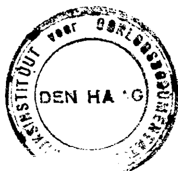

TUSSCHEN LEEUW EN ADELAAR

EEN VERGROOT NEDERLAND DE WACHT VAN EUROPA

ARNOLD MEIJER

1945
UITGEVERIJ „DE VESTE" TE OISTERWIJK

TUSSCHEN LEEUW EN ADELAAR

EEN VERGROOT NEDERLAND
DE WACHT VAN EUROPA

ARNOLD MEIJER

1945
UITGEVERIJ ,DE VESTE" TE OISTERWIJK

Het probleem: al of niet gebied, dat tot heden aan den staat Duitschland behoorde, bij Nederland in te lijven, is door het beëindigen van den oorlog met de algeheele nederlaag van Duitschland aan de orde gekomen.

De vraag, welke vóór alles moet beantwoord worden, is deze: of gebiedsuitbreiding gerechtvaardigd is. Wij hebben ondervonden hoe de Duitschers streefden naar steeds meer gebiedsuitbreiding, ten koste van vele landen, ook van Nederland. En dit streven is niet opgekomen tegelijk met het nationaal-socialisme, doch bestond reeds tientallen jaren te voren. We zouden een reeks van Duitsche schrijvers kunnen aanhalen, die gebiedsuitbreiding o.a. ten nadeele van Nederland, trachtten te motiveeren. Wij beperken ons tot slechts enkele uitspraken. Vooreerst H. von Treitschke die in zijn **Politik** dl. 1 p. 125 (uitg. 1916) zegt: „De Rijn is een onschatbaar natuurlijk bezit, ofschoon wij door onze eigen politiek datgene, wat de grootste materieele waarde had, in vreemde handen hebben laten vallen; en de Duitsche politiek moet dan ook voortdurend pogen om de monden van de rivier terug te krijgen." En Ernst Hasse in zijn **Weltpolitik, Imperialismus und Kolonialpolitik** (1906) p. 65: „het gebied, dat open ligt voor de toekomstige expansie, moet zich uitstrekken van Noordzee en Oostzee tot aan de Perzische golf; Nederland, Luxemburg, Zwitserland, het geheele Donaudal, het Balkanschiereiland en Klein-Azië moeten worden geabsorbeerd." In de school-leerboekjes en andere geschriften werd de duitsche jeugd ingeprent, dat Nederland duitsch was. Tegenover het titelblad van de **Saar-atlas** (bearbeitet von Hermann Overbeck und Georg Wilhelm Sante; Verlag Justus Perthes, Gotha 1934) komt een kaart voor, waarop het Saargebied in het midden van West-Europa is aangegeven. Een witte lijn loopt dwars over de kaart en geeft de „Deutsche Sprachgrenze" aan, waardoor ook Vlaanderen en Nederland worden afgescheiden van Wallonië en Frankrijk, om bij het duitsche taalgebied te hooren. In het **Jungvolk-Jahrbuch** 1937, uitgegeven door de Reichsjugendführung werd aan de duitsche jeugd voorgehouden dat er buiten de duitsche grenzen 33 millioen „Ausland-Deutsche" wonen, waaronder ook de „Grenzdeutsche" te rekenen zijn. En tot deze „Grenzdeutsche", zoo luidt het, behooren o.m. de 7 millioen bewoners van Nederland.

Te Leipzig verscheen, van de hand van Springenschmid een boek **„Deutschland und seine Nachbarn"**. In de toelichting bij een der teekeningen, welke de duitsche grenzen aangaf, kon men lezen dat de „gesloten Duitsche volksbodem" wordt omringd door een breede zoom, waarop meer dan 18 millioen Duitschers wonen, over 13 staten verdeeld. Blijkens de teekening ligt op dezen breeden duitschen zoom ook Nederland!

In de jaren vóór en tijdens den tweeden wereldoorlog hebben we gezien hoe gebieden, het een na het andere, veroverd werden.

In **Mijn Kamp** zet Hitler uitvoerig uiteen, hoe volk en staat moeten samenvallen; hoe alle Duitschers in één rijk vereenigd moesten zijn.

Theoretisch is hiertegen — naar onze opvatting — geen bezwaar; integendeel is de eenheid van volk en staat nastrevenswaard. Na den wereldoorlog van

1914—18 wenschten de Oostenrijkers, onder leiding der sociaal-democratische Ministers, aansluiting bij Duitschland. Deze éénwording was dus geen speciaal nationaal-socialistische eisch.

Wij zelf zijn steeds voorstanders geweest van het standpunt, dat volk en staat zooveel mogelijk moeten samenvallen. Blijkt het echter, dat daardoor een rijk, oppermachtig wordend, van dien macht misbruik maakt ten koste van andere volken, dan zijn ook wij voldoende realist om te billijken dat deze volken zich verzetten tegen de grootheid van dat rijk, welke door dit samenvallen van volk en staat zou ontstaan. In de handen van Pruisen, dat Duitschland overheerschte, blijkt dit, in zich juiste, beginsel alleen maar middel geweest te zijn om zijn macht steeds meer te vergrooten. Toen eenmaal de Anschlusz van Oostenrijk bij Duitschland had plaats gevonden, bleek dit slechts een stap tot grootere machtsontplooiïng, waarbij het beginsel: van een zoo groot mogelijke eenheid van volk en staat verlaten werd. Voor het eerst kwam dit duidelijk tot uiting, toen Tsjechië tot protectoraat werd verklaard. Hiervoor werden weliswaar mooiklinkende motieven naar voren gebracht, maar deze zijn altijd wel te vinden. Op grond van dergelijke motieven als toen gebruikt werden, kan ieder volk zijn gebied wijd en zijd uitbreiden. Wij herinneren ons, hoe wij in 1939 op een openbare vergadering te Eindhoven, naar aanleiding van de rede van Hitler waarin hij de opslorping van Tsjechië verdedigde, zeiden, dat dit een afwijken van het volksche beginsel was, en dat we bevreesd moesten zijn dat er wel weer andere argumenten te vinden zouden zijn om andere landen, en in het bijzonder Nederland, ook in te lijven. Op deze vergadering waren aanwezigen, die blijkbaar alles wat Hitler deed en zeide, bij voorbaat wenschten toe te juichen. Naar aanleiding van hun opmerkingen op mijn kritiek, zei ik hun, dat, met dezelfde argumenten als Hitler gebruikte, het niet moeilijk was aan te toonen, dat geheel Europa onder de macht van Nederland behoorde te komen. Ik verklaarde vooraf dat het onzin was, hetgeen ik nu zou gaan betoogen. Opzettelijk zette ik nu met veel pathos, aan de hand van argumenten zoo als Hitler en Mussolini ze gebruikten bij hun veroveringen, uiteen, hoe land na land onder Nederlandsche heerschappij hoorde te komen. Het klinkt ongelooflijk, maar niettemin was het een feit, dat men na mijn uiteenzetting fel applaudiseerde, en dit velen, dank zij de „argumenten" plus een zeker chauvinisme, geheel juist vonden! Waarmee we maar willen aantoonen, hoe gevaarlijk het is, dergelijke argumenten te gebruiken en zulk een spel te spelen.

Dat overigens ook van het nationaal-socialistische Duitschland het beginsel dat „volk en staat zooveel mogelijk moeten samenvallen, alleen een leuze was, is wel zeer sterk gebleken uit de houding van de Duitsche bezetting ten aanzien van hen, die dit beginsel op het Nederlandsche volk toegepast wilden zien. Mij is herhaaldelijk door den Generaal-Kommissaris Schmidt en door anderen gezegd, hoe onjuist men het vond, dat wij streefden naar een zoo groot mogelijke eenheid met Vlaanderen. Contact werd onmogelijk gemaakt. Allerlei organisaties, die min of meer groot-Nederlandsch waren, verboden en bezittingen in beslag genomen. Ons werd uitdrukkelijk gezegd, dat zij, die voorstanders van Groot-Nederland, vijanden van Duitschland waren.

De duitsche regeering wenschte een zwak en verdeeld Nederlandsch volk,

om het daardoor des te gemakkelijker rijp te maken voor de gelijkschakeling.

Wat werden onder de duitsche bezetting al kromme redeneeringen niet ten beste gegeven om aan te toonen dat Nederland toch eigenlijk bij Duitschland behoorde aan te sluiten. In tientallen artikelen hebben wij geantwoord op publicaties in dag- en weekbladen welke dit moesten aantoonen ofwel suggesties in dezen zin gaven. Somtijds werden lange beschouwingen gegeven welke de wezensgelijkheid tusschen Duitschland en Nederland moesten bewijzen; maar gevaarlijker nog waren de vele artikelen, waarin dit met een paar regels, zoo tusschen neus en lippen door, verkondigd werd. Het was werkelijk vermoeiend, zich deze tendenzen te realiseeren en ze af te wijzen.

We hebben enkele nummers van de **Deutsche Zeitung in den Niederlanden** voor ons liggen. Bijna in elk nummer is het raak, en kan men uitingen ten gunste dezer gelijkschakeling vinden. In het nr. van 31 Dec. '40 wordt een beschouwing gegeven onder den titel: **Erkennt euch selbst.** Hierin heet het: „Het is dezelfde bodem, waaruit wij, Duitschers en Nederlanders geboren zijn; het is dezelfde horizon, wiens eeuwige eindelooze verte ons den eeuwig zoekenden blik heeft gegeven; het is hetzelfde bloed, dat in onze aderen vloeit", en verder nog: „wij, Duitschers en Nederlanders, wij hebben dezelfde trotsche geschiedenis".

In het nummer van 14 Oct. '41 lees ik „während so an Mittelelbe, Saale und Moelde die Niederländer im Verein mit Menschen anderer deutscher Stämme ihre Kolonisation alter germanischen Landen begannen......" waarbij dus de Nederlanders als een „deutsche" stam gerekend worden. Iets verder wordt gesproken over „duitschbloedige" Nederlanders.

In het nummer van 16 Maart '43 heette het: „Die Niederlanden seien nach ihrer geographischen Lage, ihren Handels- und Industrieverhältnissen, der Abstammung und Sprache der Bewohner ein deutsche, in Zeiten deutscher-Nationalzerwürfnisse von Deutschland abgetreten Provinz, ohne die Deutschland einem Hause gleiche, dessen Tür einem Fremden gehöre".

Het spel bleef niet beperkt tot valsche bespiegelingen, doch er werd ook praktisch in deze richting gewerkt. Men streefde in alles naar de gelijkschakeling. Enkele malen dreigde annexatie zonder meer. De vrees voor grooter verzet zijdens het Nederlandsche volk weerhield hen nog iets, om de S.S. figuren Rost van Tonningen-Feldmeyer de macht in handen te geven over een geannexeerd Nederland.

Nu ligt Duitschland verslagen. Nederland is bevrijd en wenscht aan zijn toekomst te bouwen. Zullen wij nu dezelfde methodes, dezelfde middelen en dezelfde doeleinden als de Duitschers nastreven? Deze vraag werd door verschillenden als een verwijt geopperd, wanneer het ging over annexatie van duitsche gebieden. De schijn is tegen degenen, die annexatie voorstaan; maar hier moeten we wel bedenken: „als twee hetzelfde doen, is het daarom nog niet altijd hetzelfde".

Aan alles vooraf gaat de vraag: of de rechtvaardigheid wordt tekort gedaan, als ernaar gestreefd wordt, duitsch gebied te occupeeren. Dan komt de vraag: of het wenschelijk is, terwijl tenslotte beantwoord moet worden de vraag: wèlke gebieden; en of de occupatie moet geschieden met of zonder bewoners.

Vooreerst dan de vraag naar de rechtvaardigheid van gebiedsuitbreiding.

Het is duidelijk — en hiervóór zeiden we het reeds — dat gebiedsuitbreiding, zóó als die door Duitschland gerealiseerd werd, alsmede de streving naar gelijkschakeling, onrechtvaardig en onbehoorlijk was. Wat dan te zeggen van gebiedsuitbreiding ten koste van Duitschland? Wij achten deze in de gegeven omstandigheden billijk en rechtvaardig; en wel op de volgende gronden:

Op de eerste plaats als schadevergoeding voor het leed, het onrecht, dat Nederland is aangedaan. Er is geplunderd en geroofd, er is verknoeid en vernietigd in Nederland. Welnu, het is billijk dat hiervoor schadevergoeding wordt gegeven. Het is bovendien billijk, dat niet de overwonnene maar de overwinnaar bepaalt, **welke** schadevergoeding hij belieft te hebben. Datgene nu wat wij noodig hebben, is grondgebied voor onze groeiende bevolking. De groei van een volk is een teeken van levenskracht. Groeit een volk niet meer, dan dreigt het ten onder te gaan. In diepsten kern is de oorzaak van Frankrijk's verval gelegen in den stilstand zijner bevolking. Slechts door een voortdurende immigratie van Tsjechen, Polen, Russen, Italianen, Nederlanders, wist Frankrijk zijn bevolking ongeveer op peil te houden. Het willekeurig opnemen van dergelijke massa's vreemdelingen in het eigen volk is echter niet zonder bedenkingen.

Met den groei van de bevolking begint de strijd tegen de ruimte. Het grondgebied moet de verzorging van een toenemende bevolking kunnen dragen. De landbouw wordt intensiever gedreven, en bovendien tracht men het bebouwbaar oppervlak, door ontginning en landwinning, te vermeerderen. Een toenemende industrialisatie verschaft werk en inkomen aan het bevolkingsaccres. Ook Nederland, juist Nederland, dat zijn bevolking in een luttel aantal jaren zag stijgen van 3½ millioen tot 9 millioen kan van een en ander meespreken.

Er is nog een andere mogelijkheid om een aangroeiendebevolking levensonderhoud te verschaffen. Bevordering van emigratie. Landverhuizing!

Doch dit middel is in tegenspraak met het inzicht dat de groei eener bevolking een verblijdend teeken is; een teeken van levenskracht. Want door emigratie vindt een deel van het bevolkingsaccres wel levensonderhoud, maar in den vreemde! Dat deel gaat voor het eigen volk verloren; het assimileert onherroepelijk in het land waar het heen trekt. Emigratie is dan ook altijd een verlies van volkskracht, en het kan een versterking der volkskracht zijn voor het volk dat deze landverhuizers opneemt. Indien men echter mèt ons in den groei van een volk een verblijdend teeken ziet, een waarborg voor de levenskracht in de toekomst, dan blijft emigratie verwerpelijk, en moeten alle krachten ingespannen worden om **hier** aan een aangroeiende bevolking het zoo noodige levensonderhoud te bieden.

De Duitschers spraken van „Volk ohne Raum". Welnu, de bevolkingsdichtheid van Duitschland is 134.6 per K.M.². Die van Nederland is 270 per K.M.². Wij hebben dus nog niet de helft van het „Raum" van Duitschland. Bovendien groeit Nederland veel sterker dan Duitschland. Het geboorteoverschot van Duitschland is 6.4 per duizend, dat van ons zeker 9 per duizend. Verder accelereert die groei hier sterker dan in Duitschland. In Nederland behoort 31% tot de leeftijdsklasse beneden 15 jaar; in Duitschland bedraagt dit percentage slechts 23. Beneden de dertig jaar is in Nederland 58% der bevolking; in Duitschland slechts 47%. Boven de dertig is in Nederland 42% en in Duitschland 53% der bevolking;

boven de 45 jaar zijn die percentages respectievelijk 23 en 29. Binnen twintig jaar, dit is omstreeks 1965, zou de bevolking een dichtheid bereiken van 350 per K.M.²; dat is bijna driemaal zooveel als Duitschland nu. Emigratie stond praktisch na den eersten wereldoorlog stil en is onwenschelijk.

Wij zijn voorstanders van een zoo groot mogelijke eenheid tusschen Vlaanderen en Noord-Nederland; de gebeurtenissen zullen uitmaken of dit een politieke realiteit van het oogenblik is. Wanneer dit het geval zou zijn — en we hopen het van ganscher harte — dan zou zulk een eenwording allerminst beteekenen dat het ruimte-tekort opgelost werd, want Vlaanderen is nog dichter bevolkt dan Noord-Nederland. Wij zullen uitbreiding van ons gebied moeten zoeken in het Oosten.

En een gerechtvaardigd motief is aanwezig, nl. schadevergoeding voor al datgene wat ons door inval en bezetting zijdens Duitschland is aangedaan. Zeer terecht is van verschillende zijden reeds opgemerkt, dat annexatie de eenige reëele manier is om schadevergoeding te verwerven voor wat tengevolge van den oorlog vernietigd is. Het systeem van herstelbetalingen heeft zijn ongewenschtheid bewezen. Er is in de huidige omstandigheden maar één juiste schadevergoeding, nl. schadevergoeding door afstand van grondgebied.

Maar er is nog een andere reden, en wel: de rust en de orde in Europa te verzekeren. In het geschrift van Jhr. Mr. C. M. O. van Nispen tot Sevenaer: **Geen inpalming, wel inlijving van Duitsch gebied?** (Uitg. W. J. Thieme & Cie., Zutphen) wordt daar zeer terecht op gewezen. De schrijver citeert daarvoor een uitspraak van Victoria, die in heldere woorden de motiveering geeft: „Om de veiligheid te verzekeren en om zich voorgoed veilig te stellen tegen den vijand, zal het geoorloofd wezen om een streek of een stad van dezen te nemen en zoo noodig, ter eigenverdediging, te behouden; dit geldt óók, indien men aldus aan den vijand de gelegenheid ontneemt om in de toekomst nog kwaad te doen."

Het nadeel van ons land is, dat het gebied te smal is en daardoor niet goed verdedigbaar. De eenige manier om ons voor de toekomst veilig te stellen is: ons gebied aanmerkelijk te verbreeden. Als wij nu na dezen oorlog niet zelf van Duitschland eten, dan worden wij gegeten, en kunnen het zelfstandig bestaan van ons volk wel afschrijven. Deze verbreeding van ons gebied beteekent tevens een garantie voor de rust en de orde in Europa. Pruisen is het groote gevaar in Europa, in het bijzonder voor Nederland. De Pruis moet naar zijn hok terug. Het moet afgeloopen zijn, wil er tenminste rust wezen in Europa, met de Pruische hegemonie in Duitschland. Maar het is niet voldoende dat de Pruis vastgehouden wordt in Pruisen. Er zal een wacht moeten zijn: Nederland. En een wacht kán Nederland zijn, indien de gelegenheden tot expansie voor Pruisen zoo gering mogelijk zijn en de wacht, Nederland, zoo sterk mogelijk is. Daarom moet deze gebiedsuitbreiding niet een geringe zijn. Geen peuterwerk; nu ook ineens de zaken forsch en flink aangepakt.

Een derde reden waarom uitbreiding van gebied billijk is, steunt op „volksche" gronden. Wij zetten dit niet op de derde plaats omdat voor ons de aaneenhechting van gebieden, op grond van het beginsel „volk en staat zooveel mogelijk samenvallend", op zich niet aan alles zou vooraf gaan, — maar omdat wij de

hier bedoelde annexatie niet tot de daaronder vallende gebieden willen beperkt zien èn omdat niet precies af te bakenen is (gelijk dit wel met Vlaanderen kan) tot hoever deze volksgrens zou loopen. Wij hebben vóór den oorlog, maar evenzeer ook onder de duitsche bezetting getracht het volksche bewustzijn te wekken en er op gewezen hoe Vlaanderen—Noord-Nederland bijeen hoort. Hoe inniger de band, hoe grooter de eenheid, hoe beter zulks is.

Het klinkt als een paradox, wanneer wij zeggen, dat we nu de Geallieerden beslissen over de volkeren, verhopen en het geenszins uitgesloten achten, dat Groot-Nederland in de toekomst werkelijkheid wordt. De paradox is zeker niet grooter dan die, dat de zgn. „volksche" Duitschers alles wat zij maar konden deden om de verwerkelijking van Groot-Nederland tegen te houden. Thans willen wij het slechts hebben over gebieden aan den Oostgrens.

Welke gebieden nu zouden geannexeerd moeten worden? Aanwijzingen hiertoe vinden we in de geschiedenis, in de taal, in de levensomstandigheden. De publicaties in dagbladen en tijdschriften onder de duitsche bezetting, die beoogden aan te toonen dat Nederland en Duitschland historisch en volkenkundig bij elkaar hooren, kunnen daarbij goede diensten bewijzen. De meeste argumenten slaan op die gebieden, welke inderdaad met ons land historische en volksche banden hebben. De conclusie werd van duitsche zijde alleen verkeerd getrokken. Inplaats van te concludeeren tot de eenheid van Nederland met Duitschland, had men moeten concludeeren dat deze gebieden bij Nederland hoorden. Waar men aan duitsche zijde zoo gebrand was op historische rechten, kan men het in de huidige omstandigheden ook ons moeilijk euvel duiden dat wij onze historische rechten willen doen gelden; en zeker niet wanneer wij ze op duitsche texten gronden!

In het werk van Dr. Werner Reese: **Die Niederlande und das Reich Bd. I: Die Niederlande im Reich von den Anfängen bis ins 14 Jahrhundert,** kan men rijkelijk putten naar gegevens over de oudste ontwikkeling. We zullen er in het bestek van deze kleine brochure niet diep op ingaan. Afgezien van de verkeerde conclusies die in het belang van Duitschland worden getrokken, is dit boek voor ieder die de historische ontwikkeling der Lage Landen wil naspeuren, het bestudeeren overwaard. In ieder geval blijkt ook hieruit dat het in de Middeleeuwen „vlaamde" (van Vlaamsch; dus Nederlandsch) tot aan de oevers van de Spree. Tot in de 18de eeuw richtten Gulik, Kleef, Bentheim en Oost-Friesland zich met name op de Nederlanden.

Dr. W. Reese en zooveel annexatie-beluste duitsche schrijvers beroepen zich er op, dat vrijwel alle Nederlandsche vorstendommen deel uitmaakten van het Duitsche Keizerrijk. Zij vergeten daarbij niet zelden te vermelden dat dit groote rijk vanaf den beginne gebieden omvatte, die nimmer door Duitschers werden bewoond. Dit was met name het geval met Noord-Italië en Nederland. In Italië woonden Italianen en in Nederland reeds Nederlanders. De band van deze gebieden met de duitsche Keizerskroon was dan ook zeer los. Vlaanderen — eveneens Nederlandsch — behoorde voor een belangrijk deel niet tot het Duitsche rijk. Het was een leen van Frankrijk.

In het verdrag van Verdun werd de Scheide grenslijn. Van beide banden trachtten zoowel Nederland als Vlaanderen zich zoo spoedig mogelijk los te maken. De band met Duitschland werd hier niet als zoodanig gevoeld. Men

trok zich in onze gewesten niet veel van den keizer aan.

Bij den vrede van Munster in 1648 is ernstig gedacht over het vormen van een Westfaalsche Kreis onder Nederlandsche leiding. Daar is niets van gekomen. Niettemin bleef b.v. Munster zich steeds op Nederland gericht houden en was de invloed van de Nederlanden op Munsterland en op geheel Westfalen evenals op verschillende staatjes in West-Duitschland zeer groot. Bijzonder was dit het geval in de Gouden Eeuw, toen deze staatjes zich als 't ware koesterden in de stralen van den gloed die uit de Nederlanden stroomde. Er waren allerlei verbindingsbruggen over den Duitsch-Nederlandschen grens. Onze Geldersche en Overijselsche adel, in het bijzonder de Katholieke, was met de Westfaalsche door huwelijksbanden nauw verbonden. Er was een druk handelsverkeer. Ook een nauw cultureel verkeer. Diverse kasteelen in Westfalen toonen tot op den dag van vandaag nog een typisch Hollandsche bouwstijl van den 17den en 18den eeuw. Vanuit Westfalen werden veel opdrachten gegeven aan onze schilders, met als gevolg, dat ook nu nog veel Noord- en Zuid-Nederlandsche doeken in bezit van Westfaalsche families zijn. Pruisen is steeds meer opgedrongen, en heeft die gebieden, welke bij een natuurlijke ontwikkeling tot de Nederlanden hadden gaan behooren, ingepalmd. Koning Frederik Willem I streefde ernaar, al die gebieden onder zich te krijgen, welke zich uitstrekken van Aken tot Sittard en Venlo en Dusseldorf. Meurs en Lingen zijn in 1732 bij erfenistractaat in handen van Pruisen gevallen. In Oost-Friesland wist Pruisen eveneens macht te verkrijgen ten koste van de Nederlanden. Onze Nederlandsche garnizoenen moesten uit Lieroort en Embden verdwijnen, waar zij met instemming van de bewoners anderhalve eeuw gelegen hadden. Men was daar in 't geheel niet gesteld op de Pruisen, die bruut en hebzuchtig optraden.

Prof. Mr. van Hamel schrijft in zijn **Nederland tusschen de Mogendheden** op p. 126: „De formatie van de Pruisische macht daar in West-Europa, in een gebied dat eigenlijk met haar oorspronkelijken staat, de Brandenburgsche Mark, niets te maken had, en als een toevallig, klein, vorstelijk bezit begon, een van de merkwaardigste onderdeelen van den geheelen Pruisisch-Duitschen groei! Wat hadden Emmerik, Zevenaar, Kleef, Meurs, Rijnberg, Wezel en Dusseldorf, Gelder en Limburg, Embden en Lieroort met dien Midden- en Oost-Europeeschen Pruisischen staat van Berlijn en Koningsbergen te maken? Niets. Zij waren er in 't geheel niet mee verbonden. Zij werden door Nederland steeds als een aanliggend zoomgebied beschouwd en hebben ook bijv. wat de taal betreft, nog tijden later den invloed van de Noord-Nederlandsche beschaving erkend. Oost-Friesland en Kleef zijn vaak de „achtste" en „negende" provincie der Republiek genoemd. Maar dezelfde gebieden vormden voor de macht van Pruisen een aangewezen steunpunt. Zonder vaste vestingen naar dien kant, zou van de beheersching van den Eemsmond en een deel van den benedenloop van Rijn en Maas, zou van de opkomende wereldmacht moeilijk sprake zijn geweest." Voor het verdere historische overzicht verwijzen we naar Prof. van Hamel's boek.

Van Fransche zijde heeft men in 1795 aan toevoeging van het Bisdom Munster gedacht. Bij den vrede van Amiëns is onze gezant Schimmelpenninck herhaaldelijk er voor opgekomen om in het Kleefsche en bij Zevenaar gebieds-

uitbreiding te verkrijgen. Lodewijk Napoleon heeft in den veldtocht tegen Pruisen Oost-Friesland en Westfalen voor de Nederlanden willen winnen en benoemde Daendels tot gouverneur. Een deputatie onder van Bijlandt stelde den Keizer bovendien nog voor, Nederland tot de Elbe, ja zelfs tot Lubeck uit te breiden. Bij den vrede van Tilsit (1807) bleek echter van dit alles weinig terecht te komen. Alleen Oost-Friesland met Embden werd bij het tractaat van Fontainebleau (Nov. 1807) aan het Koninkrijk toegevoegd. Van de andere gebieden kwam niets. Wel heeft Napoleon er nog aan gedacht, een groot noordelijk rijk te vormen tot Hamburg, met de bedoeling, de macht van Pruisen te beknotten. Over de totstandkoming der duitsch-nederlandsche grens na den nederlaag van Napoleon, kan ons de belangrijke studie van Ernst Moritz Klingenburg: **Die Entstehung der deutsch-niederländischen Grenze** van nut zijn.

Na den val van Napoleon heeft de Prins van Oranje naar een militairen oostgrens gestreefd; n.l. den linker Rijn-oever met Gulik, Aken, tot Keulen toe. Het omvatte de hertogdommen en bisdommen waar de Oude Republiek wel nooit ten volle souverein was geweest, doch tot waar haar invloedssfeer steeds gereikt had. De Prins en van Hogendorp hebben zelfs uitbreiding tot Koblenz en den Moezel toegewenscht en verwacht. De tegenstand van Pruisen echter heeft dit uiteindelijk belet ,hoezeer het er aanvankelijk ook naar uitzag dat de meeste plannen verwerkelijkt zouden worden. Tenslotte werd Oost-Friesland aan Hannover afgestaan.

Dat men van Nederlandsche zijde deze gebieden nog niet opgaf, blijkt uit een Memorie, gedurende de Nederlandsch-Belgische kwestie opgesteld, waarin een verdeeling van België wordt bepleit, met schadeloosstelling aan Nederland door „de landen van Gulik en Berg, Dusseldorf en Elberfeld inbegrepen; voorts een deel van Munster en vooral Oost-Friesland."

Het congres van Weenen aanvaardde voor de regeling der grenzen het legitimiteitsprincipe; en voor zoo ver land vrij kwam en aan de overwinnaars moest worden toegewezen het opportunistisch beginsel dat de Europeesche machtsverhoudingen zóó moesten worden gericht, dat een eventueele nieuwe Fransche agressie met succes zou kunnen worden weerstaan. Bovendien moest het Europeesch evenwicht worden hersteld, en geen der bondgenooten te krachtig worden ten opzichte der anderen.

Oranje bepleitte, gelijk we zeiden, een vrij groote gebiedsuitbreiding: behalve de Zuidelijke Nederlanden vroeg hij het gebied van den Neder-Rijn tot voorbij Koblenz en de daaraan grenzende Nassausche erflanden. Dit ontwerp was echter den Engelschen veel te ruim. Zij vreesden de geboorte van een groote mogendheid in het stroomgebied van Maas, beneden- en midden-Rijn en aan de Vlaamsch-Nederlandsche kust. Na den slag bij Leipzig noemde de Britsche Minister van Buitenlandsche Zaken Castlereagh in zijn **Memorandum respecting Holland** als minimum: de lijn Antwerpen-Mechelen-Maastricht Gulik-Dusseldorf of Keulen. Oranje bleef bij zijn vordering van den linker Rijnoever tot aan den Moezel en op den rechter Rijnoever het Hertogdom Berg en de Nassausche erflanden. Dat wij op slot van zaken den huidigen oostelijken grens kregen was hoofdzakelijk te wijten aan:

het Poolsch-Saksische geschil, waardoor Pruisen in het Rijngebied compensatie kreeg. Verder was er het Engelsche verlangen om in het Westen op de eerste plaats Pruisen te interesseeren bij het verweer tegen Frankrijk; en tenslotte het gebrek aan inzicht zijdens Engeland voor de noodzaak van een oostelijke slagboom tegen Pruisen.

Willem I heeft hierop wel gewezen, maar Engeland zag – overigens begrijpelijk na Napoleon's optreden — slechts een Fransch gevaar. Anders had het zeker de Pruisische belangstelling voor deze westelijke gebieden niet gestimuleerd. Met dit al gingen voor ons die gebieden verloren, waar wij vóór de machtsuitbreiding van Pruisen bezettingsrecht hadden, nl. Embden, Lieroort, Emmerik, Rees, Wezel, Rijnkerk en Orsog aan den Rijn, dat is tot ongeveer 15 K.M. beneden Ruhrort; gebieden die zich geheel op de Nederlandsche beschaving richtten. De politieke en geestelijke invloed van de Nederlanden richtte zich trouwens nog aanzienlijk verder. En dit werd hierdoor afgesloten.

Overigens was die Nederlandsche invloed niet geheel te onderdrukken. Langen tijd werd in de kerken nog in het Nederlandsch gepreekt en werd — zelfs tot op den dag van heden — in vele gezinnen de oude Statenbijbel gelezen. Ds. J. D. Domela Nieuwenhuis Nyengaard vertelde ons, dat hij in 1915 een duitschen officier ontmoette, die afkomstig was van den Eider. Deze sprak gebrekkig Nederlandsch, maar toen de dominé hem uitnoodigde, Duitsch te spreken, zei hij: „Neen, ik voel het als mijn plicht, Nederlandsch te spreken, want eigenlijk is dat onze taal. Zegt u nu zelf eens, of ons dialect dichter bij het Nederlandsch of het Duitsch staat, waar wij b.v. voor het woord „Kriegsschiff" gebruiken „oorlogsskip" !"

Het plat-duitsch of neder-duitsch, hetwelk in Noord-Duitschland langs de heele kust van Noord- en Oostzee gesproken wordt, staat onze Nederlandsche taal zeer na. Wie het plat-Groningsch kent, zal zich in Noord-Duitschland daarvan tot volle genoegdoening kunnen bedienen.

Van de vroegere hertogdommen Gelder en Limburg ligt thans een deel in Nederland, een deel ook in Duitschland. Een gedeelte is volledig „verpruischt", maar er zijn ook gedeelten langs de grens, waar aard, mentaliteit en gewesttaal volledig overeenkomen met die van ons Geldersche en vooral met het Limburgsche.

Uit hetgeen we hierboven aanteekenden betreffende de geschiedkundige ontwikkeling blijkt overduidelijk, dat de hebzucht van Pruisen eenerzijds en de evenwichtspolitiek van Engeland anderzijds, plus ten overvloede het gebrek aan politiek denken en handelen bij de Nederlandsche kooplieden, (die zich voor geld maar niet voor groote staatkunde interesseerden) oorzaak was van het verlies dezer gebieden.

Welnu, van evenwichtspolitiek op de oude manier kan en zal in 't vervolg geen sprake meer zijn. Wat nu vóórop staat is: de Pruis terug in zijn hok en de wacht opstellen, die voorkomt dat hij opnieuw zal trachten zijn macht over het Europeesch werelddeel uit te breiden. Die wacht is Nederland. Maar die taak zal niet vervuld kunnen worden, zoolang de macht van Pruisen niet definitief gebroken is, d.w.z. zoolang Nederland door de annexatie van een aanzienlijk gebied niet sterk en krachtig is geworden.

Welke moeten nu die gebieden zijn? Wij gelooven, dat we in onze verlangens

niet te bescheiden moeten zijn. Thans kunnen we aan de toekomst van ons Volk bouwen, voor tientallen van jaren, voor eeuwen. Wij zullen daarover niet alleen te beschikken hebben. Wij weten en begrijpen dat onze geallieerden daarbij mede den doorslag zullen geven. Maar als wij willen, als wij ontvankelijk en bereid zijn om onzen historischen taak in West-Europa te vervullen, dan kunnen wij niet aannemen dat onze bondgenooten bezwaren zullen hebben tegen aanhechting van die gebieden, welke historisch met ons verbonden waren en door annexatie bij Nederland den rust der andere volken zullen helpen garandeeren.

Welke zijn nu die gebieden, die op deze gronden in aanmerking komen?

Na vorenstaande uiteenzetting zal het duidelijk zijn dat o.i. op de eerste plaats daaronder moeten vallen Oost-Friesland. Vervolgens Westfalen. Men zou als afscheiding kunnen nemen het Dortmund-Eems-kanaal, dan van Dortmund via Essen, Duisburg, Düren en Aken naar Maastricht. Kortom: een flinke breede strook langs den geheelen Oostgrens. Het is slechts een suggestie. De Gaulle eischt voor Frankrijk expansie tot den linkeroever van den Rijn. In een rede sprak de Gaulle over den Rijn zelfs als van een Fransche „avenue". Deze eisch verlangt de bijzondere aandacht van de Nederlandsche regeering. De algeheele vervulling hiervan zou gevaren voor Nederland kunnen bieden. Wanneer wij de bevolkingsdichtheid en de bevolkingsgroei van Nederland met Frankrijk vergelijken dan geeft dit aanwijzing genoeg niet al te bescheiden in onze verlangens te zijn. Frankrijk heeft reeds nu ruimte te veel, wij hebben ruimte te kort. Wanneer nu geen forsche politiek wordt gevoerd en de toekomst van ons volk vaststellen, worden wij als volk doodgedrukt. We nemen graag aan dat er redenen van praktische politiek kunnen zijn om van bepaalde gebieden af te zien in ruil van andere. We kunnen ons ook begrijpen dat velen van schrik achterover in hun stoel zullen vallen. Men is de laatste tientallen van jaren steeds peuterpolitiek gewend geweest. Hoe zou men zooiets aandurven?!

En toch zou dit nu eens doorgezet moeten worden, opdat Nederland niet ten onder ga, en het slagwoord „Herrijzend Nederland" iets méér dan een leuze worden, èn tevens opdat rust in Europa gegarandeerd worde.

Van communistische zijde wordt heftig afgegeven op de annexionisten. Moskou beveelt en de Nederlandsche communist gehoorzaamt. De groote fout van de N.S.B. is. dat zij vóór den Duitschen inval een ideologische politiek voerden en dat zij onder de duitsche bezetting al te gewillige, al te slaafsche dienares van de Duitsche bezetting was. De communistische groepen voeren evenzeer of meer nog een ideologische politiek. De wenschen van Moskou zijn de eenige maatstaf. Het woord „landverrader en collaborateur" ligt op het oogenblik al gauw, wanneer het tegen iemand met een andere opvatting betreft, op de lippen. Wij beperken ons er slechts toe te constateeren, dat in vergelijking met velen, die men thans met het epitheton „landverrader en collaborateur" meent te mogen veroordeelen niet zelden met meer recht dit van onze communisten gezegd kon worden. Eenerzijds stellen zij alles in het werk om Ned.-Indië los te maken van Nederland, anderzijds wenschen zij op bevel van Moskou niet dat Nederland vergroot wordt, opdat het leven kan. Waar men zoo naarstig aan het zuiveren is, ware het gewenscht eerst hier eens te zuiveren. Hier toch beteekent het ingaan tegen een komend gevaar, de ondergang van het Nederlandsche Rijk.

Moeten nu alle bewoners eruit? Waar wij voorstander zijn van annexatie van een dergelijk groot gebied, is het duidelijk dat wij deze vraag ontkennend beantwoorden. Een aanmerkelijk gedeelte van de Nederlandsche bevolking zal in de nieuw te verwerven gebieden zijn bestaan moeten vinden. Wanneer men rekent het aantal geregistreerde en verborgen werkeloozen, hetwelk wij in de vooroorlogsche jaren hadden, wanneer wij bedenken, dat de welstand van de Nederlanders verhoogd zou worden wanneer de dichtheid der bevolking geringer wordt, dan beteekent dit, dat een bevolking van minstens 1½ millioen zonder bezwaar vanuit het huidige gebied naar de nieuw te verwerven gebieden zou kunnen uitwijken. We moeten daarbij bedenken, dat de bevolking immer nog sterk groeiende is en we door nu een aanmerkelijk gebied te annexeeren de toekomst van de komende geslachten ook verzekeren.

Niettemin zal er werk blijven voor die Duitschers die bereid zijn te assimileeren. Er uit moeten echter:

a. Zonder uitzondering al degenen die van Pruisische afkomst zijn. We hebben in dezen niets anders te doen dan na te gaan of de betrokkenen van Pruisische afkomst zijn. Zij moeten terug naar hun hok: Pruisen. We herinneren ons een gesprek met een dame van deftige familie uit het Rijnland, de vrouw van een onzer vrienden, die, toen we in den bezettingstijd onze meening over Pruisen uiteenzetten, het volledig met ons eens was, of eigenlijk dat men veel verder wilde gaan dan wij in het onderzoek naar Pruisische afstamming — en zij wist dat velen uit haar kennissenkring er evenzoo over dachten.

b. Al degenen die, al zijn ze niet van Pruisische afkomst, blijk gegeven hebben toch door de Pruisische idee gebiologeerd te zijn.

c. Al degenen die er geen genoegen mee nemen, dat de opvoeding der jeugd in Nederlandschen geest zal plaats hebben, en dat er naar gestreefd wordt de bewoners geheel te vernederlandschen.

d. Een strook welke het verst oostenlijk en zuidelijk ligt, zal geheel vrij moeten gemaakt worden, opdat zich daar Nederlanders kunnen vestigen (op de eerste plaats zij die tijdens oorlog en bezetting uitgemunt hebben -) met bijzonderen steun en hulp der Nederlandsche regeering.

Degenen die moeten uitwijken, hebben het recht de roerende goederen welke zij bezitten ofwel mede te nemen ofwel ten gelde te maken. De onroerende goederen moeten vergoed worden door het Duitsche Rijk. Zeker, het is een hard gelag, te moeten uitwijken. Maar het belang der wereldvrede eischt zulks. Trouwens, als Duitschland gewonnen zou hebben, zou dan het duitsche volk geprotesteerd hebben wanneer Nederlanders — zooals de opzet was — in grooten getale hadden moeten uitwijken om als borstwering voor Duitschland in het Oosten te moeten dienen?

Eens op bezoek bij den Generaal-Kommissaris Schmidt, uitte hij zich minachtend over het Nederlandsche volk en liet ook goed uitkomen, dat hij het me kwalijk nam, dat ik op de door de bezetters gewenschte basis niet bereid was tot medewerking. „Wanneer de houding der Nederlanders niet snel zou veranderen, dan zouden, als de oorlog in het Oosten was gewonnen — en dat was zeker! — het Nederlandsche volk naar het Oosten overgebracht worden om als

stootblok te dienen. Toen ik niet na kon laten mijn schouders op te halen, voegde hij eraan toe: „Ja, U lacht daar om. Maar de Führer heeft wel grootere dingen tot stand gebracht en ook dit zou bewaarheid worden."

Nú moet er een barrière tegen Pruisen in het Oosten gevormd worden.

Zeer juist zegt Prof. Mr. van Hamel (p. VIII op. cit.): „Naar een barrière in het Oosten is tengevolge van de historische omstandigheden niet of te laat gestreefd geworden. Tijdige en doelbewuste Nederlandsche politiek ten aanzien van Oost-Friesland, Westfalen en het Kleefsche en Bergsche, zou ook voor Europa een voordeel zijn geweest."

Wat nu de Duitschers betreft, die in deze gebieden volgens onze opvatting zouden kunnen blijven, en volgens anderen een voortdurend gevaar zouden zijn, zouden we willen raden zich hierbij niet door rancune of haat tegen Duitschland te laten leiden en hierdoor de toekomst van eigen land schade te doen.

Wat was de reden, dat ook deze Duitschers opvattingen huldigden en uitvoering aan opdrachten gaven, die schadelijk voor ons land en volk waren. De reden was, dat Pruisen overheerschte. Een kenmerkende eigenschap van deze bevolking is haar volgzaamheid. Wat nu in handen van de Pruisen onheil bracht, kan onder leiding van Nederlanders tot groot voordeel worden. Volgzaam zijn ze en zoo zullen onder krachtdadige Nederlandsche leiding de groote capaciteiten bijv. op economisch terrein tot heil van Nederland en Europa gebruikt kunnen worden. Wij herhalen, dat de eisch moet zijn, dat de bewoners, die in het Nederlandsche Rijk opgenomen worden, zich bereid verklaren dat hun geslacht zich in het Nederlandsche volk oplost.

Zal Engeland, zullen de andere vereenigde naties het goed vinden?

Wanneer — gelijk wij verwachten — zij hun belang hierbij inzien, dan kunnen wij daar gerust op zijn. Thiers zei indertijd in de wetgevende vergadering (5 Dec. 1867): „En Prusse, il y a un homme qui a un goût prononcé pour les rivages de la Baltique, et aussi pour ceux de la mer du nord. L'Angleterre le laisserait-elle satisfaire ce goût?" De Pruisische honger is niet verdwenen bij dezen pas geleden nederlaag. Wil men voorkomen dat Nederland opgegeten wordt door dezen vraatzuchtigen wolf, dan zit er niets anders op dan Nederland de mogelijkheid te bieden, voldoende kracht tot weerstand te ontwikkelen.

Deze annexatie zal tevens oplossing geven aan het probleem van het geweldige grondtekort en de versnippering in kleine boerderijen en de boerenzoons gelegenheid bieden in het vaderlijke stiel hun levensonderhoud te vinden. Een aanmerkelijk deel der huidige bewoners der te annexeeren gebieden zal uitwijken. Wij gelooven, hoe groot dit gebied ook is, het mogelijk zal zijn het geheel te exploiteeren valt. Bovendien, waarom ook niet, in overleg met den Belgischen Staat, waarmee we nauw verbonden zijn, de mogelijkheid scheppen aan Vlaamsche onderdanen (Vlaanderen lijdt immers in nog sterke mate aan overbevolking!) om zich te vestigen in het te annexeeren gebied? Emigratie beteekent in 't algemeen verlies van volkskracht. Deze emigratie van Nederlanders en Vlamingen naar de te annexeeren gebieden beteekent echter versterking der volkskracht.

Het is duidelijk dat dit alles grootsch en stevig moet worden aangepakt. Maar als we willen, kunnen we het tot stand brengen. Nederland heeft werkelijk grooter dingen in moeilijker omstandigheden gepresteerd. Wij hebben de knappe koppen.

de specialisten, die het voorgestane tot een goed einde zouden kunnen brengen. De besten en knapsten van ons land zullen hieraan moeten werken Aan de organisatie en kolonisatie van de drooggelegde Haarlemmermeer ontbrak veel. De organisatie en kolonisatie van de Wieringermeer-polder was stukken beter; met de opgedane ervaringen zal het in de Noordoostpolder nog beter gaan.

De organisatie en kolonisatie van het te annexeeren gebied zal de inspanning van alle zoo ter goeder faam bekende instituten vergen en de beste talenten onder de Nederlanders opvorderen.

Worden de beste krachten ingezet dan is mislukking uitgesloten, dat is onze stellige overtuiging. En het is eerst dan dat men terecht zal kunnen spreken van „herrijzend Nederland".

Laat het Nederlandsche volk daar zijn aandacht en zijn energie voor een groot deel aan besteden. Vandaag houden we ons bezig met allerlei onbelangrijke zaken, vertoonen we een pharazeïsme, welke ons, als dit niet spoedig veranderd, onsterfelijk belachelijk maken in de wereld. Zoo voortgaande als thans, kunnen wij ons voorstellen, dat de Geallieerden ons een aanmerkelijke annexatie niet durven toestaan. omdat onze energie verbruikt wordt aan verdeeldheid en haat en het bewijs leveren dat wij voor posotieve opbouw niet meer geschikt zijn.

Nu kunnen we de toekomst van land en volk vaststellen, zoo we in eendrachtige samenwerking de annexatie tot een goed einde willen brengen.

Daardoor verschaft Nederland zich strategische zekerheden voor de toekomst. Daardoor wordt Nederland de hoeder van rust en orde in Europa. Daardoor krijgt Nederland ook de economische waarborgen. Al te zeer legt men zich bij de gedachte neer, dat we de eerste tientallen van jaren in armoede en groote soberheid moeten leven. Met de rijkdom aan hout, met de kolen-, kali-, zink- en loodmijnen, met de aardolie en vooral door den landbouwgrond, welke aan ons gebied toegevoegd kunnen worden, is de destructie, door den Pruisischen soldatenlaars in ons land aangebracht, in betrekkelijk snel tempo hersteld en kan Nederland in zijn gebied vergaande sociale maatregelen nemen en ongehinderd door groote economische zorgen, zijn taak vervullen, welke als van nature in Europa voor de Nederlanden is weggelegd. Politiek is macht. Zonder dit kan Nederland geen rol in de wereld vervullen. Het nageslacht zal ten eeuwige dage ons laken, wanneer wij deze mogelijkheden. die waarschijnlijk nooit meer terugkomen, niet aangegrepen zouden hebben.

Wij kunnen bouwen aan de toekomst van ons volk, nù.